

Gäller för: M3 Hud Infektion Njurmedicin Kardiologi Vårdhygien

Innehållsansvar: Therese Mård, (thete), Hygiensjuksköterska

Granskad av: Annette Trenge Jarlshammar, (anntr2), Chefläkare

Godkänd av: Christer Printz, (chrpr), Chefläkare

Giltig från: 2022-06-02

Giltig till: 2024-06-02

Vårdhygieniska aspekter på AC/luftkylare och portabla fläktar

Förändringar sedan föregående version

Ny

Syfte

Stödja verksamheter inom vård och omsorg i bedömning av vårdhygieniska risker avseende kylsystem som används i samband med värmebölja.

Bakgrund

Värmeböljor kan få stora konsekvenser för såväl patienter som medarbetare i vården. Etablerade åtgärder för att minska värmestrålning och hålla inomhustemperaturen nere ska användas i första hand. Det innefattar som första åtgärd att hålla fönster stängda och använda befintliga solskydd.

Varje verksamhet bör ha en plan för åtgärder vid värmebölja. Stöd till framtagande av en sådan plan finns på Folkhälsomyndighetens sida [Beredskap vid värmebölja](#) samt i skriften [Att hantera hälsoeffekter av värmeböljor: Vägledning till handlingsplaner](#).

Se i första hand över möjlighet till solskydd, exempelvis solfilm eller persienner/markiser. När ytterligare åtgärder behövs kan AC/luftkylare eller portabel fläkt **överbägas men användning i vård och omsorgsmiljö bör alltid föregås av en riskvärdering där nyttan vägs mot risk för spridning av mikroorganismer och konsekvenser för patienter och personal.**

Konsultera fastighetsförvaltare för råd ur lokal-/ventilationsmässig synpunkt inför installation av AC/luftkylare. Fastighetsförvaltare bör även kontaktas inför användning av portabla system eller fläktar i

utrymmen med specialventilation (till exempel över-/undertrycksventilation) för att säkerställa att luftflöden och antal luftväxlingar i rummet inte störs.

Under pågående utbrott av exempelvis luftvägsvirus bör man undvika att använda fläktar eller portabelluftkonditionering/kylsystem med fläkt i rum där flera personer har samlats.

Risker med AC/kylare

Risker uppkommer främst vid brister i underhåll då mikroorganismer kan tillväxa i systemen och spridas i luften.

Befuktningssystem av utgående luft ska inte användas på grund av risk för tillväxt av bland annat Legionellabakterier i dessa.

Luftutflödet kan potentiellt öka utspridning av damm, partiklar, hudflagor och mikroorganismer (till exempel Aspergillus) i rummet.

Misstänkt spridning av luftvägsvirus via recirkulerad rumsluft finns beskrivet men underlaget är osäkert.

Genomförande

Råd vid användning av AC/luftkylare

- System med befuktning av luft ska inte användas.
- Utför underhåll av systemet enligt tillverkarens instruktioner, inklusive regelbunden tömning och rengöring av behållare för kondensvatten.
- Placera på ett sätt som minimerar dammansamling.
- HEPA-filter rekommenderas.
- Utåtgående luftström bör inte riktas direkt mot någon individ utan mot taket.
- Då luftströmmen potentiellt kan öka spridning av befintliga mikroorganismer i rummet är det viktigt att rutiner finns för rengöring av patientnära och horisontella ytor samt för desinfektion av tagytor.
- Undvik användning vid vårdmoment med ökade renhetskrav; exempelvis såromläggning, kateter/PVK-sättning, CVK-omläggning samt uppackning av rena och sterila material.

Råd vid användning av portabel fläkt

Fläktanvändning ger ett högt luftflöde, vilket ökar utspridning av befintligt damm, partiklar, hudflagor och mikroorganismer (till exempel *Aspergillus*) i omgivningen. Patienten riskerar då att infekteras såväl direkt som indirekt via kontaminerade ytor eller material.

Teoretiskt kan ett högt luftflöde sprida droppar av kroppsvätskor längre bort än förväntat vilket bör beaktas vid vårdmoment med risk för stänk och vid vård av patient med luftvägsinfektion (droppsmitta).

Användning av portabel fläkt i eget boende innebär lägre risk jämfört med sjukvård, eftersom användaren befinner sig i sin egen mikrobiella miljö. Samma försiktighet vid vårdmoment med ökade renhetskrav måste dock iaktas och åtgärder för att minska risk för spridning till annan person vidtas.

Råd vid användning av portabel fläkt

- Portabel fläkt avråds helt från i:
 - Lokaler för verksamheter där höga renhetskrav ställs (till exempel operationssal, dialys, intensivvård, hematologi, transplantation, neonatologi, sterilcentral/ förråd och där steril endoskopiutrustning förvaras)
 - Rum där patienter med utbredda hudskador/sår vårdas
 - Lokaler där vård ges till patienter med nedsatt immunförsvar
 - Rum där flera patienter vårdas eller vistas samtidigt
- Minimera risk att luft blåser från en individ till en annan och överväg avstängning beroende på situation, t.ex. inför vissa vårdmoment och städning
- Stäng alltid av fläkten inför vårdmoment med ökade renhetskrav (till exempel såromläggning, katetersättning, CVK-omläggning, PVK-sättning samt uppackning av rena och sterila material)
- Beakta risk för ökat stänkavstånd vid val av skyddsutrustning enligt basala hygienrutiner (inklusive visir)
- Följ tillverkarens rekommendationer avseende rengöring
- Fläktar som inte kan rengöras inuti ska inte användas (till exempel utan rotorblad)
- Rengör/desinfektera vid behov, och alltid när en fläkt flyttas från ett patientrum till ett annat
- Placera som lägst i sängnivå
- Då luftströmmen ökar utspridning av befintliga mikroorganismer på patientrummet är det viktigt att patientnära och horisontella ytor samt tagytor regelbundet rengörs och desinfekteras

- Överväg utökad städning och rengöring av rummet om patienten i hög utsträckning utsöndrar mikroorganismer (till exempel tillstånd med ökad fjällning av hud, sår, hosta, kräkning eller diarré)

Råd vid användning av portabel fläkt hos patient med bekräftad/misstänkt smittsam covid-19 infektion

Använd skyddsutrustning enligt Regional rutin Vårdhygien - covid-19 vid vistelse på rummet oavsett avstånd till patienten.

Käll- och litteraturförteckning

- [Beredskap vid värmebölja](#)
- [Att hantera hälsoeffekter av värmeböljor: Vägledning till handlingsplaner.](#)
- [Smittrisker Arbetsmiljöverket 2018:4](#)
- [Regional rutin Vårdhygien – covid-19](#)
- [Global Heat Health Information Network](#)
- [ECDC, Heating, ventilation and air-conditioning systems in the context of COVID-19: first update](#)
- [CDC, Guidelines for Environmental Infection Control in Health-Care Facilities \(2003\)](#)
- [HSE.ie, 2018 Guidelines for the Use of Portable Electric Fans in Healthcare Settings](#)
- [Clinical Excellence Commission, 2020, Infection prevention and control practice handbook. Clinical Excellence Commission, Sydney, Australia](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje

Gäller för: M3 Hud Infektion Njurmedicin Kardiologi Vårdhygien

Innehållsansvar: Therese Mård, (thete), Hygiensjuksköterska

Granskad av: Annette Trengde Jarlshammar, (anntr2), Chefläkare

Godkänd av: Christer Printz, (chrpr), Chefläkare

Dokument-ID: SKAS9729-602154698-28

Version: 2.0

Giltig från: 2022-06-02

Giltig till: 2024-06-02